

NAPLO

Oradea, 1936 péntek, május 8

Alapította: **FEHÉR DEZSŐ** (1898-1935)

XXXIX. évfolyam, 105. szám.

Mussolini nem tölti be a négus trónját

Megkezdődött a hajsza az afrikai arany után

Elkéstünk Abesszinia megmentésétől! — mondja Leon Blum

London, május 7.

Az Oeuvre londoni tudósítója jelenti, hogy London kereskedelmi világa és egész City keszen áll arra, hogy megvégyen Abesszinia kincseinek kiadásában. Ebből a célból

már Londonba érkezett Pirelli, Mussolini gazdasági megbízottja, aki kijelentette, hogy

Olaszország kész együttműködni a kiaknázás végrehajtásában a nemzetközi tőkével.

Mussolini közölte, hogy a négus trón nem tölti be, a törzsfőnökök önkormányzati jogot kapnak és polgári kormányzó marad Abesszinia élén.

Az első üzlet Addis Abebában

Páris, május 7.

Az Echo de Paris tudósítója jelenti, hogy Addis Abebából, hogy az olasz csapok szerda este elfoglalták a Dzsibuti-Addis Abeba vasutvonal végpontját.

Az olaszok reggel aláírták azt a szerződést, amely által a kivitel kereskedelmi bankjait és a Compagnie Industrielle d'Ethiopie üzletkörét átvette az olasz társaság.

Az angol-olasz közlekedés egyik látványos jele a Daily Mail római közlése, amely szerint az olasz kormány az érkezőt tartott az angol érdekeltségekkel, hogy újabb folyókák az angol szénbányák az olasz-ági szállításokat.

A Daily Telegraph úgy tudja, hogy az angol kormány már tudomására jutott Mussolininek, hogy egyedül szomszéd van abban a helyzetben, hogy Abessziniában helyreállítsa a rendet és reméli, hogy Olaszország is fog felelni ennek a feladatának. Az angol követ deklarációját Mussolini jóvá tervei illetőleg is, de Mussolini csak ideiglenes választ adott.

Adták Berlinben az angol választ

Berlin, oradea 7.

A berlini angol nagykövetség csütörtökön negyed 12 kor átadta Anglia elhatározását, aminek a szövegét nem tett nyilvánosságra.

LEON BLUM

programjának első része: általános leszerelési egyezmény

London, május 7.

A Daily Telegraph párisi tudósítója közölte, hogy Leon Blummal, francia szocialista párt elnökevel, legvalószínűbb jelöltje a francia elnökválasztásoknak.

Párisban választási győzelme, mondotta Leon Blum, a békére, demokráciára és a civilizáció életreigazítására fontosabb pillanatok következett be.

Az abesszin kérdésben így nyilatkozott:

— Tragikus dolog ugyan, hogy elkéstünk Abesszinia meghódításának megakadályozásában, de ha a mult irányítása nem volt kezünkben, jövőre ott lesz a mi kezünk is. A Népszövetség

tekintélyét vissza kell állítani és a Népszövetséget át kell szervezni olyképen, hogy Európa népei újabb egyesüljenek és együttműködés keretében.

Ez csak a leszerelés alapján történhetik meg, amelyre Németországot is

meg kell hívni, hogy vegyen részt az általános leszerelési egyezmény kidolgozásában. Németország nem hajlandó erre, de az egyezménytől is megkötjük. Még pedig oly méltányosan, mintha Németország is résztvevő volna az egyezmény megszövegezésében.

— Az abesszin kérdésben legfontosabb, folytatta Leon Blum, hogy megmentsük a nemzetközi jogból, ami megmenthető. Tragikus dolog lenne, ha Anglia most hagyná cserben az együttes biztonság megszervezésének nagy eszméjét, éppen akkor, amikor Franciaország is arra készül hogy megvédje ezt az eszmét minden ellentét erővel szemben, Franciaország számít arra, hogy Anglia résztvesz a Népszövetség támogatásában.

Püspökváltozás az erdélyi református egyházkerületben

Makkay Sándor doktor egyetemi tanár lesz Budapesten

Cluj, május 7.

Az erdélyi református életben nagy feltűnést keltettek azok a híradások, hogy Makkay Sándor doktor cluji református püspök, a kiváló irodalom, Budapestre utazott és nem is tér többé vissza.

Vásárhelyi János püspökhelyettes nyilatkozott ebben a tárgyban és elmondotta, hogy Makkay püspök az utóbbi

évek megtesztelt munkája során valóban közelállott az összeroppanáshoz. Gyakran panaszkodott legközelebbi munkatársainak, hogy nem bírja tovább állásának felelősségteljes munkakörét ellátni és ezért lehet, hogy visszavonul. Budapestre orvosai tanácsára utazott, Vásárhelyi János minden hitelt kizáró módon nem tudott választ adni arra, miután Makkay püspök hivatalos

értesítést még erről nem küldött, hogy tényleg nem fogja-e el az újabb a cluji püspöki széket.

A püspökhelyettes nyilatkozatával szemben a beavatottak határozottan úgy tudják, hogy Makkay Sándor nem tér vissza Erdélybe, illetve legkésőbb püspöki rangjáról és eltagadja Budapestet az az egyetemi tanszéket, amit részére felajánlottak.

Kell-e a kereskedőknek nyelvvizsgát tenni?

Az érdekképviselések közlik, a kereskedők és iparosok szerzett jogait semmiféle veszély sem fenyegeti

A Kereskedelmi és Iparkamara és a Kereskedelmi Csarnok magyarázó nyilatkozata

Oradea, május 7.

A Monitorul Oficial legutóbbi számában megjelent törvény, amely a ipari képesítés megszervezésére vonatkozik, napvilágot látott az erdélyi sajtóban és így lapunkban is. A törvényt a Monitorul Oficial a végrehajtási utasítás ismertetése nélkül közölte s így téves értelmezés folytán olyan hírek terjedtek el, amelyek alapján veszélyeztetett volna a kisebbségi kereskedők és iparosok existenciáját. Az értelmezések ebben a formájukban nem felelnek meg a valóságnak.

A helyes értelmezés végett az ipar és kereskedelem helyi irányítóhoz fordultunk, akik határozottan kijelentették, hogy az új törvény

szerzett jogokat nem érint.

Igy a román nyelv nem tudása miatt nem vesztheti el senki az önálló kereskedelem és önálló ipar üzésére szerzett jogait, hanem továbbra is folytathatja mesterségét.

A törvény végrehajtási utasítása szerint ugyanis tényleg mindenkinek új igazolványt kell beszerezni, de ez csak formalitás, mert

az új igazolványt a régi alapján és a megállapított illetékek lefizetése után mindenkinek kiadják.

A törvényre vonatkozólag Buzea Eremia a Kereskedelmi és Iparkamara főtitkára a következőket mondotta:

— Az újságok általában félreértették a törvény idevonatkozó rendelkezését, amely szerzett jogokat nem akar sérteni. A rendelkezés csak azt tartalmazza, hogy minden iparos köteles 6 hónapon belül új igazolványt kiáltatni s ezt minden iparos egy kérvény benyújtása és a törvényes illetékek lefizetése után, minden vizsga nélkül megkapja. A Kereskedelmi és Iparkamara nem vizsgáló fórum, mi a cégeket jegyezzük be s ezt minden vizsga, sőt igazolvány nélkül is megteszük.

Dr. Izsák Mihály, a Kereskedelmi Csarnok főtitkára, a következő nyilatkozatot tette:

— Az oradeai Kereskedelmi Csarnok az ország összes kereskedelmi testületeivel egyetértőleg annak idején akciót indított a képesítésről szóló törvényjavaslat ellen.

Ez a törvényjavaslat olyan feltételekhez kötötte a kereskedelem gyakorlását, amelyek lehetetlennek látták volna a kereskedők helyzetét.

Az érdekképviselői testületeknek nehéz harcot kellett vívniuk, de végre sikerült elérni, hogy a törvénytervezet módosítottá. A módosított javaslat sem elégítette ki a kereskedők létezését s ezért tovább folytatta a megkezdett harcot elűrték azt, hogy a képesítésről szóló törvénytervezetből

teljesen törölték a kereskedőkre vonatkozó részeket és a megszavazott törvény nem is tartalmaz kereskedőkre vonatkozó rendelkezéseket.

Az új törvény csak a kereskedő tanoncokra és ezzel kapcsolatban azokra a kereskedelmi szakmákra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz, amelyeknél kötelező a tanoncszerződés kötése. Az új törvény nem kötelezi a kereskedőket szakmai, vagy nyelvvizsgára, sem új iparváltásra, illetve az iparegésely becszerelésére s a kereskedők nem tagjai a Munkakamarának.

„Szenzációhajász és érdeksajtó” — ezzel az indokolással tiltották ki az újságírókat a vizsgálóbíráktól és az ügyészekről

El lehet-e zárni a közvéleményt a tárgyilagossá felvilágosításoktól?

Oradea, május 7.

Mint tegnapelőtti számunkban jeleztük, egy igazságügyminiszteri rendelet értelmében az ügyészségen és a vizsgálóbírók előtt a sajtó számára többé nem adunk felvilágosítást. A rendelet — amelyről részesebben csak ma sikerült felvilágosítást nyernünk magától dr. Popp Valér igazságügyminisztertől származik az igen érdekes az indoklása.

— Megállapított nyert — írja a miniszter, hogy egyes ügyészek és bírák nyilatkozataikkal valósággal ráterelték a közvéleményt bizonyos bűnperrekre, holott azoknak a nyilvánosságra hozatala nem állott az igazságszolgáltatás érdekében.

Nem elégedtek meg azonban azzal, hanem a szenzációkat hajszoló riporterek ügyeskedése folytatólag olyan dolgokat hoztak nyilvánosságra, amelyek ártottak a nyomozás érdekében.

— Főként a letartóztatási végzek megerősítésénél vagy hatálytalansága alkalmazásával történtek eljárás indoklások, amelyek a nyomozás alatt álló bűnügy minden fázisát kitérgettek a nyilvánosság elé.

Felhívom a bírák, ügyészek és tisztviselők figyelmét arra a körre, melyre amelyet ezelőtt két esztendővel adtam ki és amelyben már akkor elrendeltem, hogy minden nyomozás alatt álló bűnügyben a legnagyobb diszkrécióval járjanak el a nyomozó hatóságok.

— Arra kérem a büntető ügyekben nyomozó bíróságok személyeit, hogy lehetőleg lárslás magukról fájól azoktól a riporterektől, akikkel való érintkezés közben a nyomozás érdekében értesítenek azokról a szolgálathatnak ki. Ezek a riporterek részben szenzációhajászsábol, részben érdekből, rész-

ben más szempontok miatt lendüciós cikkekben foglalkoznak a bűnügyekkel és egyáltalán nem tárgyilagossá irányba terelik a közvéleményt,

ugy, hogy egy-egy bűnper körül olyan legkört teremtenek, amely önkéntelenül is befolyásolja annak menetét. Ez nem méltó az igazságszolgáltatáshoz, amelynek függetlenségét és tárgyilagosságát kell lenni és ezért kérem az illetékeseket, hogy a fenti rendelkezést a legpontosabban végrehajtassák!

Ezek az igazságügyminiszteri rendelkezések érdekesebb részei.

Mindenekelőtt csodálattal kell megállanunk az igazságügyminiszternek ama megállapításánál, hogy a sajtó „szenzációhajászsábol, érdekből és egyéb szempontok miatt félrevezette a közvéleményt”. Nem tudjuk miféle sajtóra gondol az igazságügyminiszter. A napi sajtóra azonban, amely rengeteg gondot küzdve végzi el ebben az országban a legnagyobb kulturális tevékenységet, ami csak elképzelhető, ez a miniszter jellemzés nem vonatkoztatható.

Ezt az inget nem vehetjük magunkra. Ami pedig a tilalom gyakorlati részét illeti, csodálkozó megdöbbenéssel kell látnunk, hogy a sajtót éppen olyan munkatársaitól tiltották ki, ahol szerepe a legközérdekűbb és a legnépszerűbb feladatokat. Közé dekk azért, mert — amint ezt a gyakorlat már millió ízben bebizonyította — a sajtónak a büntetett kibogozásánál óriási feladata van, a nyilvánosság gyakorta hasznosabb eredményeket ér el, mint a hatóságok munkája. Nem beszélve arról, hogy a közvélemény joggal követelheti tájékoztatást azokról az eseményekről, amelyek lezajlanak.

S nélkülözhetetlen a sajtó tevékenysége azért, mert a nagy bűnügyek nyilvánosság megváltása nélkül garázda mó-

don elszaporodhatik a felelőtlenség. A tömeg tudni akarja, mi minden történik, igen sokszor az ő terhére is!

Végül az eltiltó rendelkezést hatástalannak kell minősíteni. Mert hiszen a sajtó, természeténél fogva, nem ma-

Felemelik az erős devizát 38 százalékos felárát

A lej külföldi árfolyamának javulása rentábilissá tette exportunknak erős valutájú államok felé — A német valutadumping miatt nagy mértékben emelkedik petróleumkivitelünk Németország felé

Bucuresti, május 7.

Mivel a márka árfolyama ez év első negyedében a nemzetközi piacokon állandóan csökkent, nem lett volna rentábilis a román termékek, főképp a petróleum exportja Németországba márka ellenében. Ekkor

a német importőrök magukra vállalták a 38 százalékos exportprémium fizetését.

A márka árfolyama tovább csökkent és így rentabilitásából veszített a németországi petróleumexport. Ekkor a német importőrök hajlandók voltak az árfolyamdifferentiált is fedezni. Ennek a valutásis dumpingnek volt eredménye, hogy petróleumexportunk nagymértékben megnövekedett Németország felé. Így például január hónapban németországi összexportunknak 70 százalékát, februárban 50 százalékát, márciusban 40 százalékát, áprilisban már ismét 90 százalékát tette ki a petróleumkivétel.

Olaszország felé szintén nagy mértékben megnövekedett petróleumkivitelünk.

Április hónapban, amidőn a lei magántorgalmi árfolyama erősebb emel-

radhat értesülések nélkül. És mi most elzárják azoktól a fórumok amelyek független és elfogulatlan világotást adhatnak részére,

kénytelen lesz magukhoz a lekhez fordulni, önkörli az objektívítás a iegkevésbé válhaló.

Ha tehát a miniszter objektív sajtót óhajt, akkor az ut, amelye elérni akarja, távolról sem lehet mostani rendelkezés.

Ha van lelkiismeretlen és ha sajtó, akkor van törvénykönyv amelynek alapján mindenajta tevékenység ellen el lehet járni. I lelkiismeretlen töredéksajtót nem kell megrendszabályozni, hogy az e temes sajtónak a kantárral fogják videbbre.

Valami készül a Székelyföldön

A székelyek román eredetének kérdése napirndi ügyé váll a fővárosi sajtóban. A nacionalista lapok oldalak szentelnek e problémának. Eme néhány sor idézi a Porunca Vremi-ből, ami mutatja, hogy valami készül a Székelyföldön.

Haladjunk át a három székely megyén és nem fogunk találni egyetlen falut sem, ahol ne lennének román nevű parasztok, akik ne beszéljenek a magyarizálás dihérol, vagy ahol ne ismernék a jellegzetes román templomot.

A legtöbb községben ott vannak az elhagyott román templom romjai, vagy legalább is élenek még az emlékek, hogy ezen a helyen állott az Isten háza.

A régi telekknövények ma is román birtokosok tanusodnak és igazolják az egykori román iskolák és templomok létezését. Az agastyánok pedig visszamelegkeznek arra az időre, amikor a falusi tanítók által fenntartott iskolákban még románul tanítottak. Ez az igazság, amely megcáfol minden irányzatban hízreletést a „kompakt tömegben lakó székelyekről”, akik igazán kompakt tömegben elszékelyesített románok.

Mit tegyünk? Tizenhét évi hanyagság után hívjuk fel a kormányok figyelmét és kötelezzük őket arra, hogy késedelem nélkül

NAPIRENDEN

kezdje meg a munkát székely testvéreink visszaromanizálása érdekében.

Goethe, a Tana-ló és a négus

A budapesti „Magyarország” című lapban olvassuk az alábbi sorokat:

Az első európai, aki a Tana-tavat lerajzolta, Goethe volt. Persze nem természet után rajzolta le, csak képzeltből. Riemiér írja Goetheről szóló könyvében, hogy Knebeléknél egyszer Goethe jelenlétében részleteket olvastak fel Bruce abessziniai utkönyvéből a felolvasás alatt Goethe szokása szerint rajzolgatótt. A felolvasás végétől meglepetéssel láttuk, hogy Goethe hegyeket, völgyeket, vízeséseket rajzolt, amelyek az olvasottak tartalmát illusztrálták. A rajz amelyet a Goethe Társaság már 1888-ban közölt, sok hegyi patakot és forrást ábrázol s ezek kis hegyi tóba folynak össze. A Tana-ló valójában sokkal nagyobb szabású, mint amilyennek Goethe elképzelte. Érdekes különben, hogy — amint Hans Wahl írja a Goethe Társaság folyóiratában — 1932 március 22-én, amikor a világ Goethe halálának századik évfordulójáról emlékezett meg, a négus is abesszin nemzeti színekkel díszített nagy koszorúval járult a megemlékezéshez.

Zsidó orvosok

Az „Aparura Nationala” című lapban olvassuk az alábbi híreket, felhívást és jellegzetes sorokat.

„Az orvosok nemzeti mozgalma már régen megkezdődött, de lassan halad előre. Az okai? Sokféleképpen. Először is a román orvos általánosságban tele van nagy eszményekkel arról, hogy a gyógyászat emberbaráti dolog és ennél fogva nemzeti.”

Az orvos részére közbűbös a beteg nemzetisége: akár román, akár zsidó, emberi teste van és gyógyítani kell, amikor szenved.

Az eszme önmagában jó, egészséges, emelkedett és keresztényi. Krisztus is gyógyította a samaritánus.

De parancsolok felül (gyógyítást): Cselekedjenek így a zsidó orvosok is.

Ah, itt van a kutya eltemetve! Az egész világ ismeri azt a különbséget a kezelésben, amely akkor mutatkozik, ha egy zsidó orvos egy zsidó beteget, vagy egy keresztény beteget kezel.

Erről nem is írunk többet.

Nem is kell. Ennyi is elegendő ahhoz, hogy minden lelkiismeret tele indulatlan tiltakozzék.

Parlament, oh!

A guruló márkanak, a német propa-

gandapénznek problémája nemcsakunk, hanem Magyarországon is izgalmas kérdéseket. Inc, egy parlamenti jelet.

Rajnisz Ferenc: Aki nem meri névezni informátorát, az gyáva.

Peyer: Rajnisz képviselő az a p. torrássokról biztosan többet tud, mint a Györki Irem: Milotay urral egyet.

Peyer: Hatalmas pénzeket zsarol ki egyes lapok vállalatoktól.

Györki: Milotay ur azelőtt Tretmavai zsarolta a vállalatokat, most a mányt zsarolja.

Rajnisz: Piszkos gyanúsítás! Gröl Pesletics Domonkos: A „M. szava” kap külföldi pénzt.

Rajnisz: Peyer ur az „Uj Magyar”-ra célzó?

Peyer: Igen, a képviselő ur lapra beszélke.

Rajnisz Ferenc: Állítja, vagy állítja?

Peyer: Állítom, sőt egyes hírek szerint on hozza a pénzt.

Rajnisz: Gyáva, bitang disznó a képviselő ur!

Propper Sándor: Fogja be a székely csirkelógó (Óriási zaj).

Esztergyólyos János (torkaszakadt hangon): Községségs csirkelógó! Rothadt gazember! Szemet!

Györki: Községségs kitarított k. csibész!

Esztergyólyos János: Ilyen hangot elhasználni velünk szemben ez a k. csibész!

Politikai babonák

Válasz dr. Silbermann Jenőnek
Írta: DEHELEANU GYULA

Oradea, május 7.

Korunk a politikai babonák kora. A dőlősből babonák koránsem követel-nyeni emberáldozatot, mint a kapita-lis termelőrend politikai rólvasadásai. Elég pillantást vetnünk a most lezajlott fran-cúzválasztásokban részt vevő pártok tarka sorára, hogy meggyőződjünk korunk politikai tudománytelenségéről.

A főmeket olyan vakon, kritikátlanul követnek be és adják át magukat a vágy-mánit kifejező, jobb szavúvá zsonglórnok, mint amilyen vakon hullt elemi csapások előtt a varázslónak.

A legfontosabb, hogy az ember igézetes szavakat használjon. Hatalomszavak bi-vakolnak a »radikális«, »független«, »népi«, »főképpen a »nemzeti«, a nem monarchi-államformában persze »közárszágaság».

A kétségbeesett polgár összevissza szer-kezik: foglalkozás szerint, vidékek sze-ről, faj-, vér-, vallás-, nem- sőt legújab-ban már kor szerint (a 30 évesek pártja, emlékezzünk rád).

Nem esoda, ha ebben az általános, nyílt az egész kispolgárságra terjedő politikai közadatlanság és egészségtelű idillikus ko-van a legképtelenebb módon telnek meg értékelnek föl napi eseményeket.

A napokban például az a hír járta be a hírsajtót, hogy Spanyolországban az egyik legnagyobb sörkörtel munkásai hatalmukba kapták, illetve kérték az egész vállalatot. — Ez már kész kommunizmus! — törtt jött felhőborodással a polgár.

— Ez igen! — ujjongott a baloldali.

A valóság szerint a gyújtogató spanyol »radikálisok«-nak ez a tette a polgárok elégzése és a baloldali felfogásuk el megdöbbenése helle, hogy vezessen. A kétségbeesett és főleg hosszadalmas volna nélti fejtegetésekbe bocsátkozni. Az 1920-21-es évi olasz »forradalom« konkrét daja elég világos. Az olasz munkások másúján sajátították ki a nagy vállalatot, amikor azonban megjelennek a ban-ban, hogy ott a töke nevű csekélyiség-t érdekli a munka megindítására, ro csak gunyos mosolyra találtak. A néles megakadt, az anarchia általános, a kis- és nagypolgár, paraszt és proletár formán vágyakozón kívánta és követelte erős kéz parancsuralmát. Így váltak a radikális tettek a fasizmus szálláscsi-góvá.

Hasonló »radikális« finanszreformokat vár összefogott és győzedelmes francia bal-iz részéről Silbermann Jenő is, hogy másod alkalommal hozak tel, aki a »Napló«-apellótti számában a »gazdasági do-káción« boldog korát jósolja meg az új fa kornya jövőtől.

A boldogság abban fog állani, hogy a Néprfrontnak feje államostani fog pénzügyi kibocsátó nemzeti bankot, adata a nagy pénzintézetek, kifogja saját-iz biztosítóársaságokat, nacionalizáci-iz fog hadiszereket-gyártó és egyéb nagy ipáremeket, úgy, hogy ezek a magán-találból »állami közhaladónba« fognak átmenni.

»Dadaler programja tehát ilyen rad-tettekkel igér« — szögezi le Sil-bermann Jenő.

Mek a terrobevált intézkedések azon-ban veszteségek a radikálisizmústól, mint az az talajdon a közhaladónál.

Az is ezekhez hasonló »radikális«-tettek ép annyira mimikri szerepet

töltenek be, mint Hitlernek a szocializmus, vöröszázlaja és május 1-i ünnepe. Meri, hogy nagyüzemek kapitalista kisajtí-tása, mely boldogságot zudat a dolgozó-ostályra, annak beszedés bizonyítéka a lengyel vasuti alkalmnizottak, — hogy mesz-sztre menjünk — fragikus küzdelme a pusztá lért. A dohánygyári munkások is sokat regéltek: ének az államról, mint he-nyerádó gazdáról. Mindenestre a francia radikális szocialista párt politikai programja egy csomó szinekurát fog jeleníteni a párt cirksza előtt leghangosabb kikiáltóinak.

Nyilvánvaló, hogy a mammutméretűt nőtt, elsősorban forgalmi (távíró, posta, vasut), vállalatok túlnőnek a rendszeren.

BERLIN

Német dömpingáru

Romániában

HALMAY ÁRPÁD
riportja

Oradea, május 7.
Erkölc, etika és a szent humaniz-mus frontján a hitlerj wirtschaltja vé-gérvényesen elvesztette a csatát. Ezer kétség sem fér. Vitatkozni nem érde-mes felette.

Arra, amit Königsbrusterhausenól kezd-ve, Berlinen át a dangzi nagyadógó valamennyi német rádióállomás böm-ből naponta, minden megszakítás nél-kül a Harmadik Birodalom örök egy-ségéről és oszthatatlanságáról, valamint Hitler-Göring-Göbels volani szenthárom-ságáról, arra igazán nem kíváncsi senki sem, aki számon tartja Ernst Tol-ler, Einstein, Max Reinhardt, Alfred Kerr, George Bernhard emigrációját s nem felejtette el Tucholsky öngyilkosságba kergetett pokoli sorsát.

Mérlegelve a Harmadik Birodalom ellen világszerte megindult bojkott-mozgalom eshetőségeit, a horogkereszt vezérkara most minden igyekezetével arra törekszik, hogy a másik fronton, a minden eseményre túlzóan fenye-gőreagáló piacot biztosítsa a magy győ-zelmét. Schacht birodalmi gazdasági miniszter tisztában van azzal, hogy a Horst Wessel dalok semmiesetre sem fogják kirántani Németországot a gaz-dasági hiánrból. Hogy a minden éjtáj felől fenyegető bajt Schacht elhárítsa, a dömping fegyveréhez nyúl.

Ez sem önálló ötlet. A japánoktól vette át. Nyílt titok, hogy a német birodalmi kormány az elmúlt esztendőben közel egy millió márkás áldozatot ho-zott a német dömping sikere érdekében.

Siker? Azt majd mindjárt meglátjuk. Nemrégiben a német nagyipar képviselői Hitler elnöklete alatt ülést tartottak, amelyen résztvett többek között Keppler, a Führer gazdasági tanács-adoja — és egyik bizalmasa — a sok közül, — valamint Schacht gazdasági miniszter. Keppler ezen az ülésen azt kijelentést tette, hogy

az exportdömping céljára a né-mel nagyiparnak ujjabb 600 millió a mezőgazdaságnak, kereske-delemnek és bankoknak pedig 400 millió márkát kell áldozniuk. Kepplernek a fentli kijelentése azt jelentette, hogy egy millióár márkát már felemészített a dö-m-

leleplezővén azt a tényt, hogy egy bizonyos fokon túl a tökének megszűnik társadalmi szerepe, de bizonyos, hogy ezek a radikális pártprogramok nem viszik előre egyáltalá-ban a világot és csak arra valók, hogy tájékoztatlan embereket félrevezessenek.

Nem árt itt idézni a »dogmatanból«:

»Amióta Bismarck az államosításra ve-tette magát, egy bizonyos álsocializmus kapott lábra, amely minden államosítást... egyszerűen szocializmusnak nyilvánít. Való-ban, ha például a dohány államosítása is szocializmus volna, akkor Napoleont és Metternicht a szocializmus megalapító-i közé kellene soroznunk. Hogy... Bismarck... Poroszország fővárait állá-mosításra azért, hogy háború esetén jobban berendezhesse és kihasználhassa, hogy a vasuti hivatalnokokat a kormánysszavó barmaitól nevelhesse... ugy mindezek nem jelentenek se egyes, se öntudatos, se öntudatlan szocialista lépéseket. Merthi-szen akkor, ezek után a kir. tengeri keres-kelem, a kir. porcellángyártás, sőt még

a szádszabó is szocialista intézmények-velnának, mi több, a harmincas években III. Frigyes Vilmos alatt egy furfangos indítványozónak az a javaslata, hogy a bordélyházak államosíttassanak — szintén szocializmusnak volna nevezhető. (Engels).

Silbermann urnak az a gondolata, hogy egy »gazdaságpolitikai párta« van szük-ség, amely érdekmentesen lebegjen a többi párt fölött és a termelő és fogyasztó nép érdekében megrendszabályozza a monopoli-helyzetet élvező pénz- és kartellitőke profi-tját, amely a munka, az áru- és személy-forgalom teljes szabadságának biztosítása mellett maximálja a kamalábat, a fogyasztási cikkek árát, minimálja a munkabé-reket, lehetőleg magas értékeken, maximál-ja a házibérek, sőt feloszlassa a kartelleket és a trösztöket (!) nem egyéb, mint mohó összefogás a kispolgári vágyadalomnak, amely elrugaszodva a tényektől és a valóságtól, pillanattal vizsgáztatást nyújt, mint egy forró ima.

Jöjj el, vágyállam!

BERLIN → ORADEA

→ ARAD

Német dömpingáru

Romániában

HALMAY ÁRPÁD
riportja

ping, anélkül azonban, hogy ennek eredménye lett volna.

Butorszövet métere: másfél márká, 60 lej

Aki ismeri a világiapi pillanatnyi helyzetét, az önmagától is rájöhetett arra, hogy a német dömping-hullámot Hitler és szvitje merre akarják irányítani. Az irány nem lehet más, mint a: **kelet**.

A német nagyipar ügynökei precíz pon-tosságu utatitásokkal az aktatásukjában; Jugoszlávia, Görög-ország és Románia felé vették útjukat. Hogy a német dömp-ing nem blöff, nem mese, annak doku-mentuma az a tény, hogy a német dömp-ing ügynökei már jelentkeztek is Aradon. Így az egyik árú nagyáru-

házban az egyik németországi cég képviselője elsőrendű gyártmányu butorszövet mintával házt.

Írásbeli ajánlatot mulatolt lel, amely szerint a német gyár a szóban forgó butorszövetet mé-terenkint másfél márkáért aján-olta, azást halva leírt. Hogy milyen hallatlanul olcsó ár ez arra rámutat a következő adat: ugyanezt a minőségű butor-szövetet, amelyet belföldi gyá-rak állítanak elő, a nagykere-kezők méterenkint négyszáz lejes árban kénytelenek át-venni!

Igaz, hogy a németországi dömping-áru másfél márkás árajánlatában nem foglaltatik benne a szállítási költség, sem a vám de ezeknek az illetékek-nek a figyelembe vétele mellett sem kerül végeredményben egy méter né-met butorszövet többé, mint 200 lej!

Ez történt Aradon.

És most menjünk tovább.

Német autók árasztják el Romániát

Autóipar:

Citroen lecsuszott. Amerikában Ford néz farkasszemet a General Motors Company-val. A termelési versenyben az olcsó ár a minőség rovására megy. Odaátrol hajón kell áthozni a gépeket, amiket speciális szerszámokkal állíto-tak elő, amerikai szisztemben. Ha az autók némelyike elromlik, legtöbb eset-ben nehéz itt Európában beszerezni hozzá a megfelelő alkatrészt, nehéz hozzáférni a speciális szerszámok hi-ányában a hibás gépészhez. Ez a kö-rülmény megnehezíti az amerikai kocsik tartását. És aztán az árak! Vagyon

Az angol gyártmányok? Rolls Royce? Csak dugaszgató bojárak vehetik meg, akiknél igazán nem számít pár millió lej. Megkérdeztem egy szakembert, aki a következő véleményt adta a német autóparról:

— A német kocsik konstrukciójuk-ban szolidak. Tartósak. A német autó-ipar terén egyébként ma következő a helyzet: öt nagy német autógyár, kö-zöttük a Wanderer, a DKW, a Maibach-Zeppelin, a BMW, a Benz Mercedes,

az Adler »Unióba« tömörültek. Ennek a tömörülésnek a hivatalos neve az: Auto Union és jele öt egymásba fonódó kör. Az Unió kötelekebe nem tartozik az Opel Művek, amely az amerikai General Motors-ál társult.

Ezt mondja a szakember.

A többit elmondják a prospektusok. A német árajánlatok szerint a Wan-derer gyár

azt a típusú kocsit, amelyet akár amerikai, akár más euró-pai autógyár csak 300 ezer lej körül tud a piacra dobni, 200 ezer lej körül engedi át a vevő-nek ab Oradea!

A két ár között a differencia 100 ezer lej. Most aztán jön egy igen ügyes üzleti trükk. A német autópár tisztá-ban van azzal, hogy van bojkottmozga-lom. Tisztában van többek között az-zal is, hogy ha keleten el akar adni egy-egy kocsit,

ahoz szüksége van mondjuk zsidó ügynökökre, zsidó vála-lalatra.

A Wanderer gyár megtalálta azt a

Esti Sanatórium, Budapest, I., György-uca 5. a főváros egyik alacsonyabb fekvő és orvosilag leg-esebben felszerelt gyógyinté-
-sége és ideggyógyászat, seb-
-észlet, nőgyógyászat, urológia
-öntgen. Kémiai és mikroszkopiai
-órium. Elektrokardiograph (szív-
-tér). Kórházi alanygyógyásza-
-zó készülék. Enterocleaner (bél-
-Modern vizsgyógyintézet. Or-
-vezetett villanyüzemű konyha.
-ndú ellátás. 9700 négyzetméter
-dícső árak!

**Ha HASHAJTORA van
szüksége, vásároljon ARTINT!**

Sokan vannak, akik a gyógyszerészekben egyszerűen „hashajtót” kérnek, és nem tudják, hogy létezik az „ARTINT” készítmény. Ha azonban vizsgá-
-zatot tesz az orvos hátsójánál, amely bizonyos, de csúnya ha-
-artint, hogy egyszerűen olcsó, vagy hátsójánál itatja el, úgy legyen
-ARTINT! Összevetve az utóbbiakról és a vizsgálat-
-a nem is az eredeti csomagolás. Utóbbiak vizsgá-
-értékétlen utóbbiak, amelyek lényegesen egyszerű-
-a amelyek vizsgálata csak időbort pénz jelent,
-a ARTINT a legjobb modern hashajtó, az orvos tu-
-comány költségű kincs.

A DR. WANDER ÜZEMEK KÉSZÍTMÉNYE

Súlyos diákzavargások a fővárosban

Színes vízzel fröcsköltek le a rendzavarók a rádióautókat

București, május 7. (Rador) A fővárosban délelőtt az egyetemeken kezdődött a keresztény diákok által hirdetett demonstratív akció. A napok óta behírdetett diákzavargásoknak nem volt helye, mert a kora délutáni órákban a Cruciada Romului diákjai kijelentették, hogy szívesen az előadások. Már a reggeli órákban az egyetemeken tartott előadásokat. A Totul pentru vasgárdista szervezet diákjai, a kétszáz és azok barátai. A diákok a szokásos igazoltatásokkal megkezdni és az volt, hogy megakadályozzák azokat a diákokat, akik be akartak menni az

előadásokra. Erről azonban idejében értesültek a hatóságok is és több osztály rendőri és csendőri vonulat ki az egyetemek elé, de

kíváncsiak a fecskeendő autók is, amelyek színes vizet fecskendeznek és tükröztesnek a rendzavarók diákok ruháit is.

A rendőri parancsnok felcsúszította az egyetem bejáratát eltorlaszoló diákokat, hogy a bejáratokat hagyják szabadon. A diákok nem reagáltak a felszólításra, amire

a rendőri parancsnok rohamot vezetett. Csattogtak a gumibotok és több diákot alaposan elverték a rendőri.

A diákok erre központi zúdítottak a rendőriekre. Az egyetem előtti téren minden forgalom elakadt, hatalmas tömeg vett részt a verekezésben, végül is a diákok visszavonultak és az egyetem kapuit felszabadították. A verekezésben eles segélykialtózás hallatszott és csakhamar megállapították, hogy egy Stelescu-párti diák súlyosan összeverték a Codreanu-párti diákok, úgy hogy azonnal értesítették a mentőket és a súlyos sebesültet kórházba szállították. Több rendzavaró ellen eljárás indult. A hatóságok elvannak szánva, hogy az egyetemek rendjét a legerélyesebb eszközökkel is biztosítani fogják.

Daróczy Kiss Lajos szerkesztőt 1 évre tízezer lej pénzbüntetésre ítélték

Az ötödik magyar újságírókat ítélték ma el Ghibu Onişilor egyetemi tanárral szemben

Oradea, május 7. A helyi bíróság törvényszék előtt nem folyt le Arató András hírlapíró, akit a törvényszék Ghibu Daróczy Lajosnak, az ismert egyetemi tanárnak feljelentésére egyetemi fogházra és 10 ezer lej pénzbüntetésre ítélt. A bíróság az egykori Magyar Hírlap szeptember 24-én megjelent számát foglalkozott az értekezés vizsgálatával, amely a kisebbségi diákok számára igen lejáró és minthogy Ghibu professzor az értekezés bizottság elnöke, aki a kisebbséggel szemben mindenki smert érzelmekkel viseltetik, — az eredményt részben a Ghibu tájára írta.

Arató András az újságsszámban Daróczy Kiss Lajos, aki a Magyar Hírlap szerkesztője volt, Onişilor Ghibu

működéséről vezércikket írt.

Gondolható, hogy az értekezés vizsgálata eredménye után Daróczy vezércikke sem állította, hogy Ghibu — szereti a kisebbségeket és elősegíti a magyar növendékek előrehaladását az iskolákban. Foglalkozott még a vezércikkben Daróczy azzal a tevékenységgel is, amelyet Ghibu a kisebbségi egyházak javai és iskolái körül fejtett ki és amely működését a legjobb akaratral sem lehet jóindulatnak nevezni.

Ghibu Daróczy ellen is megindította a sajtóper, amelyet csütörtökön tárgyalta a törvényszék Lungociu — Gavra tanácsa.

A tárgyaláson az ügyészség részéről Popescu elnök-ügyész jelent meg, míg a sértett felet dr. Mocan Nicolae, dr. Popa Teodor, Gavra Ioan és Pascu Octavian képviselték. Megjelent maga Ghibu is.

Daróczy elmondta, hogy a cikket az Arató cikkében foglalt tények, valamint a Ghiburól írt más sajtóközlemények hatása alatt írta. Láttá, hogy a magyar diákok közül alig ment valaki keresztül a Ghibu által vezetett értekezési vizsgálaton. Nem érti magát büntetésnek, amit irt, és a saját véleményét fejte ki és nem volt szándéka Ghibut személyében megsejteni.

Az ügyész vádbeszéde után Ghibu képviselői emelkedtek szólásra és hosszú beszédekben rámutattak Ghibu érdemeire a románság életében, kijelentve, hogy Ghibunak méltó helye van a román nép történelmében. A sértést, ami Ghibut érte, súlyosan meg kell torolni.

Ghibu emelkedik ezután szólásra és felolvass egy levelet, amelyel állítólag Szilágyi Dózsa premonitri egyetemi tanár írt volna

Ghibunak, amelyben Ghibu működéséről elismerőleg nyilatkozik.

A védelem később kétségbevonta, hogy a levél Ghibunak szolt volna és főként azt vitatja, hogy Ghibu mi mó-

„Ez nem román-magyar-per!”

Dr. Csörgő Miklós kezdi meg ezután nagyhatású védőbeszédét.

— Nem szabad ebből a perből román-magyar-per csinálni, mert ez nem az. Ez egy szimpla kis sajtóper, ahol két ember áll egymással szemben. Az újságíró jogosnak vélt kritikát mondott Ghibu felett, akinek a mentalitása és működése közismert a magyarság előtt. Érthető is a vádolt cikke, hiszen

mintegy önvédelemből kritizált, amikor látta, hogy hullanak el a kisebbségi diákok a vizsgákon.

Hogy ez a kritika olyan szavakat foglalt magában, hogy Ghibu lejutott volna a kisebbségi ifjúságot — ez csak az újságíró-nyelv szóhajlása, amely nem beszél azokban a szigorú jogi terminusokban, mint ahogyan az ügyvédek és jogászok teszik.

Maga a kritika, amit gyakorlat,

don jutott ehhez a levélhez, — azonban ez nem derül ki.

Azonos-e Ghibu a nemzettel?

Ezután a védők közül dr. Kalas László emelkedik szólásra és elmondja, hogy ő, aki román iskolába járt és ismeri a román kultúrát és történelmet, nem azonosítja magát azzal a véleményével, hogy Ghibu érdemei alapján helyet foglalhat a román nemzet történelmében.

Nem kell ezt a pert olyan nagy ügynek tekinteni, mint ahogyan azt Ghibu szeretné! Nem bántották meg itt sehol és nem is akarták megbántani a románságot, amelynek Ghibu csak egyik tagja. Nem tekinthetjük a román nép képviselőjének és így csak mint egyszerű állampolgár igényelheti a maga számára a törvényszolgáltatást. Ghibu jó professzor, sokat dolgozik és sokat tud, azonban ezért még nem lehet a románság képviselőjének tekinteni.

Dr. Kalas ezután védelem felmentését kéri

A második védő dr. Patzkó Elemér, aki ismertetni akarja a körülményeket, amelyek a cikk megírására késztették a vádolt újságírókat:

— Hogy Ghibu magyargyűlölő — azt nemcsak a kisebbségi lapok és emberek állították.

Itt van a „Farul” (Világítótorony) című román lap, valamint az „Unirea” című folyóirat több példánya, amelyek szintén azt állítják, hogy Ghibu magyargyűlölő.

Nem lehet tagadni, hogy — ha törvényes eszközökkel is, — de élesen a kisebbségi egyházak ellen működött. De nemcsak a kisebbségi egyházak, hanem a görög katolikusok sem nyerték meg Ghibu tetszését és

ennek tudható be, hogy Ghibu képviselői között nincsen egyetlen görög katolikus sem.

Mindezt egybevetve azzal azzal a ténnyel, hogy a kisebbségi növendékek elbuktak az értekezésben, vonta le Daróczy következtetéseit. O mellette vall az a tény is, hogy Pop Valér jelenlegi igazságügyminiszter azt állította Ghiburól, hogy „trükkökhöz” folyamodik céljai elérteésére.

nem alkalmas arra, hogy a rágal-
-mazás tényálladékat kimerítse.

Legrosszabb esetben becslésterésről van szó, amelyért enyhé büntetés jár.

1 év, 10,000 lej!

A bíróság rövid tanácskozás után meghozza az ítéletét — amely

bűnösségon mondja ki Daróczy Kiss Lajos hírlapírói sajtó után elkövetett rágalmazás vétségében és ezért — enyhítő körülmények betudása nélkül — egy évi fogházra és 10 000 lej pénzbüntetésre ítéli.

Az ítéletben az ügyészség és a magánvád megnyugodtak, míg Daróczy és védői fellebbezést jelentettek be. Eddig Ghibu feljelentéseit következtében elítélték Dömötör Béla, Kóra Andor, Gábor István, Arató András, és Daróczy Lajos újságírókat.

Stili a Piaja Mihai Viteazon! világ legnagyobb attrakció!

Római Aréna.

RATEIL CIRKUSZ

mos lánc, riglispiél, bazárok, völde, amerikai muzeum, a világ legnagyobb embere, mágius ház, állatsereglet stb Olcsó hely. Nyitva naponta d. u. 4-től, éj-
-9-ig. A cirkuszban mindennap 4 óraor körül ifjúsági előadás. En este fél 10-kor nagy dísz-
-előadás.

Heyman Szinkör
CLAUDETTE COLBERT

SLÁGER!

„Titkárno”

Micky Maus pótkép!

Egy modern nő érdekes élete, aki elhatározza, hogy férjül veszi fonókat.

Szenzációs journal!

Sport

Gloria — Crișana vasárnap

A Nemzeti Bajnokság bizottsága vasárnap kinttette a Crișana—Gloria mérkőzést. Elég csak egy pillantást vetni a táblára, hogy megállapítsuk: rendkívüli érdekességű mérkőzés lesz. A Gloria a CAO előtt a harmadik helyet foglalja el és még előbbre tör. A Crișana az alsóbb régióban tanyázik ugyan, de biztató kilátásokkal. Aki a Crișana képességeit ismeri, tudhatja, hogy a Crișanának nem az a méltó helye, amit most elfoglal. A Gloria kitűnő formájának ellenére ez is egyike lehet azoknak a mérkőzéseknek, amelyek a Crișana feltörését segítik elő. A mérkőzést a sifőrsoraí Theil vezeti.

Az osztrák válogatotat csapat legyőzte Angliát

Ausztria—Anglia 2:1 (2:0)

Bécs, május 7.
Szerdán délután nagy napja volt az osztrák futballnak. A Hohe-Warte pályán 60.000 néző előtt került elődöntésre az angol-osztrák válogatott mérkőzés, amit hatalmas közölem után az osztrákoknak sikerült megnyerniük. Az első félidőben Sindelar góljaival vezetett az osztrák. A szűnő után Bastin lövi az angolok egyetlen gólját. A mérkőzés hősei Platzer és Sindelar.

Oradea—București ifj. válogatott. A múlt év őszen értékes díjat tűztek ki a városok legjobb ifjúsági válogatottjai számára. Az értékes kupaküzdeimek tavaly kezdődtek. A mérkőzés sorozatot most folytatják és Oradea ifjúsági válogatottja vasárnap május 10 én Bucureștiben, a főváros válogatottja ellen áll ki, a Jugoszlavia—Románia meccs előtt. Tavaly Oradeán 2:1 arányban a bucurești válogatott győzött Oradea ifjúsági válogatottja: Herkovits (C. A. O.), Zaborsky (Crișana), Varga (Starujna), Szabó, Astilean, Terebes (Crișana), Pop Ghița Ci (Crișana), Pop Sándor (C. A. O.), Beleznyai (Starujna), Malita (Crișana). Tartalékok: Nistor II., Szilágyi, Sámson és Oláh

* Fried és Farcașanuért 150.000 lej kéri a Victoria. A közelődt adási idoszakra való tekintettel már későnlőnek a csapatok és megteszik az előkészületeket az erősítésre. A fővárosi Maccabi a Victoria két játékosára Feraru (Fried) és Farcașan (Farkas) vetett szemet, mivel a Victoria végkiárusítást rendez. A két játékosért 150.000 lej kéri a Victoria. A tárgyalások folynak. Feraru egyébként a C. A. O. volt Fried nevű ifjúsági csatára, aki néhány ezer lejért lett a Hagbör, majd a Victoria játékos.

Változás a Nemzeti Bajnokság programjában. A Nemzeti Bajnokság programbizottsága úgy intézkedett, hogy a Románia—Jugoszlavia, valamint a Balkán-kupa mérkőzések alatt azok a csapatok, amelyek nem adnak játékosokat a válogatottba, játszik be bajnoki mérkőzéseiket. Így a program a következőképpen alakul: Május 10: Crișana—Gloria. Május 17. Victoria—Universitate és Chinezul—Juventus. Május 24. Victoria—Crișana.

Adler Miklós

műbutor asztalos, Reg. Ferdinand 20. Lakberendezés, modernizálás, javítás olcsón. Modern portálék készítése

Több megrendelő jól szolgált ruhája igazolja, hogy már

500 lejtől készülnék a legszebb

öltönyök, vagy felöltők

teljes garancia mellett
MÁTHÉ ruhabizottság,
Szada Alexandri No. 64.

ORADEAI
HÓNAP!

A kiváló román újságíró, aki az „oradeai hónap” rendezésének „szellemi felveletét, megkért bennünket alábbi sorainak közlésére.

Oradea, május 7.

Köszönettel fogadom a kérdést: „Hogyan gondolom megvalósíthatónak Oradea hónapját?”

Bár én jöttem ide ezzel a javaslattal, mégis mindig az volt a véleményem, hogy „Oradea hónapját” a városi tanácsnak kell megvalósítania, sem pedig egy magánszemélynek.

Mindenekelőtt egy vallomást kell tennem: Szerettem volna, ha az én személyemről minél kevesebbet beszélnek. Nem vártam, hogy a város részéről azonnal nyilvánosságra hozzák az általam benyújtott levelet: és beszéljenek arról, vannak-e anyagi eszközök a terv megvalósítására, vagy sem?

Amikor Clujon háromszor és egyszer Sibuban rendeztem ilyen kiállításokat, az én személyem nem képezte tárgyat vitáknak és a sajtó nem kérdezte azt sem, honnan szedik össze a szükséges milliót? Csak miután a végleges döntés megtörtént, hozták a sajtó tudomására, hogy a város vagy az Ipar-kamara megrendezi a szóbanforgó kiállítást, de akkor sem az volt a fontos, kik azok a magánszemélyek, akik kezdeményezték a tervet, vagy akik annak végrehajtásában közreműködnek.

Első hiba

Ezért alapvető hibának tekintem „Oradea hónapjának” sikere szempontjából, hogy napok ora konferenciákon, értekezleteken, ankéteken és a lapokban arról tárgyalgattak, csináljanak-e vagy sem Oradea hónapját, mikor és hogyan, ki csinálja és kivel, milyen pénzen és milyen helyen?

Ilyen kérdéseket, amelyek a gazdasági-kérdés bőséig illeti, soha sem tárgyalták a nyilvánosság előtt Bucureștiben, Brailában, Iașiben, Sibubán, Clujon, ahol ilyen „hónapokat”, vagy kiállításokat rendeztek. Mindenütt egyetlen vezetés nyilvánult meg, szilárd akarat, egységes álláspon, hogy oldogozni és megvalósítani csendben, munkával.

A viták, kritikák és vélemények eredménye azután, hogy az összes energiának egy nagy tervre való szükségessége helyett, hideg közömbösség és mély elégedetlenség nyilvánul meg mindenütt.

Igy az április 28-án a Prímárián tartott értekezleten Givulescu városi tanácsos, aki társainak információi szerint, kezdetlő fogva az Oradea hónapja ellen nyilatkozott, kijelentve, hogy ő nem vesz részt ennek a megszervezésében, mégis mindenáron felakart szólni és mit is mondott? Idezem a „Gazeta de Vest”-ből:

— Egyetlen dolog biztos, hogy nemzeti szempontból „Oradea hónapjának” megszervezése nem ajánlatos, mert a kisebbségi elem még igen nagyszámú itt a határon és az ilyen kiállításokkal és ünnepekkel csak ezt az elemet gazdagítjuk és erősítjük az oradeai és környéki román elem kárára.

Konklúziója az volt, hogy inkább rendezzék meg „Beius hónapját”, hogy ezt a román várost fejlessék, semmint a kisebbségi Oradea város fejlődését előmozdítsák.

Képzeltető, milyen kínos benyomást keltett ez a kijelentés a magyar és zsidó kereskedők és iparosok előtt, akiket vendégekpen meghívtak tanácskozáni.

A jó izlés elemi szabálya, hogy nemzeti és vallási érzelmeiket kíméljük és ne bántsák meg őket, a vendégeiket.

Utólagos hozzászólás az intrikákhoz és a tévedésekhez

Irla: LEONARD PAUKEROW

Ilyen kijelentések az „idegen elem” ellen az iparban és kereskedelembe, tehát a Goga-párt vagy a Frontul Român negyfelében, de nem egy értekezleten, melyre meghívták a magyart és zsidó kereskedőket és iparosokat. Meghívti és azután a fejükre ütö, amikor ép szükség volna rájuk?

Oradea vagy Beius hónapja?

Az oradeai városi tanács említett tagja tehát Beiusi hónapot akar rendezni. De akkor ne hívja meg Oradea kereskedőit és nagyparasait, hanem utazzon Beiusra és rendezze meg ott a helyszínen a hónapot. Mindenütt lehet ilyenmit rendezni. Beius hónapja, Marghita hava, Stanea de Vale hója stb. Most azonban legyen szó mégis csak Oradea hónapjáról!

A tanácsos urtól alapjában meg kellett volna vonni a szót Mert egy városi tanácsosnak nem szabad megsértenie a magyar és zsidó kereskedőket és nagyparasokat, akik — ezt tudni kellene — a saját pénzükkkel adják meg a város költségvetésének anyagi alapjait és akik a város többségét képezik. Moșiu Tiberiu más példát nyújtott. Ep ő volt az, aki az Oradeán élő román és magyar lakosok közötti kapcsolatokat kímélítése érdekében vállalta a két nép közti kulturális közlekedés érdekében működő vegyes bizottság elnökségét. Ennek a közlekedésnek az utolsó gazdasági téren is folytatódnia kell. Helyesen járt volna el tehát az, aki a tanács és fejelemelzen tagját rendreutasította volna.

Voltak olyan felszólalók is, akik jónak látták a kezdetet és sorok íróját is térteltetni. Az egyik szónok hangszorította, hogy Oradea hónapját nem közvetítőkké kell megszervezni, hanem egy a primária által a kereskedelem, nagypari testületet, sportegyleteket stb., képviselőiből összeállított bizottsággal.

Év volnék ez a közvetítő! Miért? Mert én jöttem a tervvel és a kezdeményezéssel. Ez közvetítés? Vajon kik között közvetítenék?

Dolgot, munkát vállalnak, — de ez nem közvetítés. Visszautasítom ezt az olcsó sértést. Dolgozni akarok, közre akarok működni, szakértelmemet és hozzáértésemet készségemmel rendelkezésre bocsátom. A munkámet megelégetésért fizetést is kérek, mint bárki más.

A város ötszázezer lejes költség kibővíti a vágóhídi hűtőkamarákat

Oradea, május 7.

A városi vágóhíd kibővítésének kérdésével már több ízben foglalkoztunk. Rámutatunk arra, hogy a jelenlegi vágóhíd berendezése nem felel meg a modern követelményeknek, mert egyrészt már kicsiny a hűtőkamarája, másrészt az épületek rozogák, ócskák, a mézárásoknak nincsen megfelelő helyük az állóalkotnak a levágási munkák elhelyezésére.

Mindezekről függetlenül a Pece sem alkalmas a vér és szennyvíz elvezetésére. Az leghevesebb lenne, a Jostia-telep központi részén egy új vágóhídat építeni, de ez olyansokba kerül, hogy a városnak akar nincsen elég pénze és így jó néhány évig ez a terv keresztülvihetetlen.

Tegnap értekezlet volt a városházán a vágóhíd problémájának a megoldására. A husiparosok ugyanis ismételtén kérték, hogy a hűtőberendezést nagybővítsák meg és a hűtőkamarákat bő-

akinek joga van arra, hogy amier gozik megfizessék.

Vaskézre van szűk

Oradea hónapját nem lehet m losítani egymásnak ellentmondó kal, kétdedésekkel, gyanúsítások intrikákkal tárgyalásokkal, újab nácskozásokkal, amiket majd k megállapítandó időpontokban f összehívni, elhalasztásokkal olyan amikor majd sok gyümölcs lesz, amikor a kereskedelem és ipar perítésának korszaka már bekösz Oradea hónapját csak egy v valósíthatja meg, — szilárd és r hetetlen akarat, — legyen az a primáré, akár egy megbízottjáté, a pretekstus és aki majd mag tömöríti azokat, akik ösztinét akarják valóítani a tervet, nem intrikálni, szabotálni és a kerek gását megállítani igyekeznek. Cs tosisza magakörül Oradea összes giat és jóakarattal.

Ilyen nagy műhöz munkás, k menyézés és megértő emberekre szükség, csak az összes oradeai lidaritásával, csak ama hittel, biznak a város ügyféltési ere lehet megcsinálni Oradea hónapját és meg lehet.

Oradea hónapját nem lehet szatósok koncepcióját létrehozni. Or hónapja nem lehet egy kis kián amilyen eddig a Kereskedelmi nokban volt szokásos, ahova o helybeliek jöttek. Nemcsak a lakossága számára, hanem elsőso soker vezendő részére, kik az m minden részéből és a külföldi r nének, hogy új vékeringést terem nek ebben a városban, — ez legi főcélja Oradea hónapja megsz zőnek.

Ez a hónap csak akkor fogja a célját, ha nagy tömegnyílvá lesz, e város és megye összes gáinak felvonulása, bizonyítva m monstrálva, hogy ez a határváro akar meghalni, hogy e város l nem nyugodnak bele a fatális g latba, hogy Oradea holt város, n ellenkezőleg szeretik ezt a v hisznek ennek életében és t teremő kételetében.

Oradea reditiva — ennek kell a az egyetlen formulának, az e jelszónak az összes energiák ös tositására. S mint a biblia m Segits magodon és az Isten is segit! — ha Oradea bizonyítást nyújtani, hogy tud magán seí majd akkor mindenünne segits kezik e város ügyápitésére.

Kérj és megadatik.

Kopogtass és megnyitattik.

vítés ki. Az illetékesek maguk s látták, hogy sürgősen tenni kell v és ezért elhatározták, hogy

még ebben a hónapban a h kamorák és a készülék m nagybővítsák meg tes előkészületeket.

Erre a célra egyelőre 500 ezé irányoztak elő.

Van szerencsém a n. é. köz szíves tudomására hozni, h szabóműhelyemnél Regina Maria I. (Ugya abban a házban) a körös-dalra helyeztem a

Tisztelettel:

Schwartz

férfiszabó.

Apróhirdetések

Egy szó ára 3 lei, legkisebb apróhirdetés 30 lei. — Előfizetők kedvezményt kapnak Szelvénykedvezmény szigorúan 10 szögig érvényes

Lakás

Irodák vagy műhelynek alkalmas üzlethelyiség május 1-re kiadó. Érkezni a házfelügyelőnél. Parcul Eminescu 2

Kiadó májusra a nagypiac közelében egy kétirakatos üzlethelyiség. A. Iancu 11. 2100

Egy butorozott szoba és két szoba lakás kiadó. Str. Moldova 31. 2160

Elegánsan berendezett utcai különbejáratú szoba, esetleg reggelivel és ebéddel együtt kiadó. Str. Duca 16.

Kiadó magánház

Háromszobás, fürdőszobás magánház, parkettes, parkirozott udvarral a belváros egyik legszebb utcáján augusztus 1-re kiadó. Cim a kiadóban

Kiadó udvari kapu alatti bejáratú 2 szoba raktárnak vagy irodának. Str. Avram Iancu 10. sz. május 1-re. 705

Kelj v gy háromszobás komfortos lakás, azonnalra kiadó. stf. Dimitrie Pompei 30. Astra-ucca mögött. 8171

Kiadó azonnalra, új parkettes lakás és egy üzlethelyiség. Bratiou-ucca 25 alatt. Érkezni Sebestyén, Regele Ferdinand 2. Ugyanott antik butorok eladó. 2172

Havi 250.000 leit forgalmazó trafik átadó. Érkezni: Szántó Str. D. Cantemir 54. 2149

Tisztviselőknél, külön szép szobával, teljes ellátást adna a város központjában uri család. Cimeket „Központ” jeligére a kiadóba.

TAVASZI kosztüm, komplé, selymek és férfi szövetek nagy méretű maradvékok érkeztek. Mintás selyem anyagok nagy választékban. Ep. Pavel 27. 6

Kiadó augusztusra 4 szoba, hallos komplett lakás és 1 szoba fürdőszobás, előszobás garcon lakás. Aurel Vlaicu 39. 2129

**Legmodernebb
Legolcsóbb
Standard**
vas- és rézbutorgyár

Oradea, Strada Dr A. Lazar 10
Főház-műhely. Telefon 707

Angusztusra 2 szobás fürdőszobás, parkettes lakás, virágos kerttel kiadó. Str. Gogălniceanu 8. 2138

Egyszobás konyhas lakás azonnalra kiadó. Tache Ionescu 15. 2141

4 szobás komfortos lakást str. Regele Ferdinand vagy közelében augusztus 1-re keresek, cimeket a kiadóba kérek. 2136

Egy szoba, konyha, mellékhelyiségekkel kiadó. Str. Densuianu 23.

Egy fűszerüzlet lakással azonnal átadó. Egri Daniel. str. Alexandri 51. 2180

Üzem céljaira is alkalmas nagy üzlet suterain, raktárnak, külön udvarral kiadó. Str. Alexandri 34. 2178

Kiadó augusztusra, kétszobás, fürdőszobás, komplett modern lakás. Str. Samuil Micu 8. 2177

LEVELEZÉS

DISZ bőröveget, minden színben és méretben legújabb minták szerint hozott anyagból is olesón készítik. Régi bőröveget átalakítok, Str. Miron Pompiliu 1. kapu alatt balra. 1701

PATTANÁSOS zsíros arcból tökéletesen meggyógyítja, arcból simává, bársonyossá teszi az Imperial arcszes. Lerakat Csanda gyógyszerész. 1518

Idősebb hölgy, Buziásra a fürdőszezonra, lakótársat keres. St. Nic. Iiga 4-a. 2179

Varga, lakástisztítási vállalat átköltözött. Joan Ghica No. 4 al. Szőnyeg- és tolltisztítás. 1852

GYŐZŐDJÖN meg, hogy elsőrendű férfi, női ruha és kabát szöveteket olcsón vásárolhat. Vlahuța 28 mellett, Maluui 4 56

Mindenféle himzést, monogramozást szépen és olcsón vállalkoz. Str. Andrei Muresan 5. kapu alatt balra. 7676

ADÁS-VÉTEL

MASSZIV hálószoba butor betéttel, klubfotelek, ruhaszekrény, szelzonok, íróasztal, barokk asztal, függönytartók eladók. Str. Miron Pompiliu 1, kapu alatt balra. 877

GYÖNYÖRŰ belföldi különböző méretű perzsaszőnyegek eladók. Str. Miron Pompiliu 1. Rosenzweig-palotával szemben.

Terméskő, diófa kis kapu, szárnyas ajtó, homok eladó. Regele Carol 21. 2122

Arany, briliáns, ékszerek készítése, alakítása, javítása szakszerűen olcsón

**Modern kivitelben
FRIEDMANN-nál,
Parcul Traian No. 1.**
Aranyat magas ártan veszek!

Fürdőszoba-berendezést, jókarban levőt megvételre keresek. Cimeket a kiadóba kérek.

Egy jó állapotban levő „Niagara” vízbőlítő és 1 drb. 2030 méteres ölm lefolyósó, olcsón eladó, str. Astra 39. 978

Wertheim kasszát 1-2-est keresek megvételre. Fuchs, Alexandri 7. 2128

Eladó magánházak, bérházak, szőlők, birtokok, Popovics iroda, str. Vlahuța 6. Telefon: 167 2183

Butorok, íróasztalok, edények minden ártan eladatnak. Str. Alexandri 34. 2179

Két fiatal, szép leander eladó. Csillag, Alexandri 44. 7176

Szárnyas ajtó, spalllettás ablakok kitűnő karban eladók. Str. Duca 6-a. 1175

ALPACCA- és KROM- evőeszközök, PRINZ-féle zománcozott EDÉNYEK

**Nagyban és kicsinyben
STERN JÓZSEF**
vaskereskedése, Piața Mihai Viteazul 2. — Telefon 8-92.

Vendéglői spór, ágyak, éjjeli szekrények eladók. Heyman-kertben. 2158

Jégszekrények nagyon olcsó ártan részlete is kaphatók GÁL vaskereskedés. Str. Alexandri 46-a.

Jókarban levő női tarabakkancsot megvételre keresek. Strada Alexandri 41. 2174

Himzett vászonabrosz eladó. Megtekinthető a kiadóban. 700

Bettiai új terméskő, coklihoz, új diófa kiskapu eladó. Regele Carol 21. 2176

Rézágysodronnyal éjjeliszekrények elköltözés miatt eladó. Aschner, Deuseanu 15. 2173

Gommicsövét 30 mtr. hosszú 20-25 mtr. átmérőjű tennispályához megvételre keresek. Kovács Antal uriszabo, str. Aleoandri 9. 972

Állást nyer

Arvaleány kéttagu családdhoz felvétetik. Főzés nincs. Benedek, str. Gogălniceanu 2. 7007

Esti laparúsításra rendes férfiakat, nőket, gyermekeket, fix fizetéssel és jutalékkal felvesszünk. Cim a kiadóban.

Kiutóleányt felvesszünk. Cim a kiadóban. 977

Mindenes, aki főzéshez ért, 15-re felvétetik. Str. Zamfirescu 4. Bleier. 2181

Jóbizonyítvánnyal rendelkező, mindenes szakácsnőt keres. fiatal házaspár. Kozmetikai műterem. Regele Ferdinand 13. 2186

Veszek használt perzsakabátot, gallert sapkát. Kezímunka-üzlet. Regele Ferdinand 25. 2184

Jó megfelenésű fiatal jobbeszelő képességű nőket, akvizíciós munkára keresek. Cimeket a kiadóba kérek.

Román kasszonyt felveszek, hat éves kislányomhoz. Fuchs, str. Avram Iancu 11. Étaj II. 2163

Keresek jó bizonyítvánnyal szobaleányt. Rimanoczy-u. 12. Stern Sándorné. 2156

Kifutó fiatal keres. Háztulajdonosok Bankja, írásbeli ajánlat Dr. Váradi intézeti ügyészhez, Parcul Traian 12. Törvényszék mellett, adandó be. 2139

Deutsches Kinderfräulein wird per sofort gesucht. Krausz, Aurel Vlaicu 53. 2170

Állást keres

Velencei csipkekészítést, horgolást olcsón vállalkoz. Cim a kiadóban. 700

Fiatal leány mindenesnek, jobb helyre ajánlkozik. Str. Cruci 6. 2187

Román magyarul beszélő fiatal ember boltiszolgai vagy bármilyen állást elvállal, havi 1200 leiert. Cimeket a kiadóba kérek. 7000

KÜLÖNFÉLE

Háziasan elkészített, bőségesen adagolt ebéd-menü. Önnek is ízleni fog. Tiszta libazsírral főzők. Margit-konyha, str. Cuza Voda No. 43. 917

Jóforgalmu trafikot átvennék. Cimeket a kiadóba kérek. 2167

Kézimunka előrajzolást olcsó ártan készit. Avram Iancu-u. 16. Kézimunka és tisztító üzlet. 2166

Magánház fűszerüzlettel, berendezéssel, lakással esadó, vagy kiadó. Str. Minelot 9. 2122

Palesztinába 40 százelekos utazás már csak rövid ideig tart. Kirándulók, letelepedni akarók mielőbb keressék fel Leitner Zoltánt, Str. Saguna 11. szám. 916

Román, francia nyelvőrtát vennék. Cim a kiadóban. 2185

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
Oradea
Strada Regele Carol 9.

Rádió- Műsor

Péntek, május 8.

Bucuresti. 7 Ébresztő. 7.15 Torna. 7.30 Lemezek. 7.55 Háziasszonyoknak 13 Lemezek. 13.25 Sport. 13.40 Vegyes lemezek. 14.15 Beszélőújság. 14.30 Szórakoztató lemezek. 15 Hírek. 18 Sibiaceanu zenekar 1920 A zene folytatása. 20.20 Csevegés. 20.35 Operaközetítés. 23.40 Hírek. 24 Rádiózenekar.

Budapesti 7.45 Torna. Utána: Hanglemezek. 8.20 Étrend 11 Hírek. 13 Déli harangszó. 13.05 Séta a Budapesti Nemzetközi Vásáron. 13.45 Hírek. 14 Jazz. 15 40 Hírek 16 30 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból 18 Magyar Nóták. 18.30 Pluhár István sporthíreket közöl 19 Kék Lajos dr előadása 19 30 Operettelőadás: Leányvásár. 21.40 Hírek. 22 Borovsky zongorázik. 22.40 24 tagu cigánygyerek zenekar. Cigányzene. 23 40 Németnyelvű előadás. 24 Új magyar vonósnegyes. 1.05 Hírek

Még ma

Irakozzék be, havi 15 leiert a „NAPLÓ” könyvtárába, olvashatja a világirodalom összes újdonságát

Új könyvek a „NAPLÓ” kölcsönkönyvtárában

8756 Phyllis Bootome: Orvosok
8767 Gribble: A bosszu
8794 Roy Vickers: Miss Weston öröksége

8763 Zane Grey: A vidék légioja
8762 Cleft Addams: Az asszony min-dig tudja
8760 Edgard Wallace: Miss Grier 70 [fontja]
8759 Patricaia Wentworths: Ordög a [sötétben]

8752 Arthus Mill: Öt lótszmag
8751 Dr. Bloch Ivan: Korunk nemi élete
8750 Ursula Parrott: Szerelmes nemzedék

8749 Nigel Morland: A gyilkos hold
8748 Zilahy Lajos: Fehér hajó
8747 Somerset Maugham: Sör és perc
8746 Baring: Krisztus köntöse
8745 Nizsinszkyne Pulszky Romola: [Nizsinszkij]

8744 Szenes Piroška: Egyszer élünk
8738 Pitigrilli: Görbe utakon
8737 Maugham: Egy levél megrezdül
8736 Wallace: Az ember, aki nem is él
8735 Mignon G. Eberhardt: Susan Dare [megérkezése]

8743 Szántó György: Aranyágacska
8742 E. M. Hulll Kelet árnyéka
8741 Thomas Mann: Jákob
8740 Reginald Campbell: Halál a tigris-völgyben

8739 Desberry: A kék sugár
8734 Reginald Campbell: Halál a tigris-völgyben

SZÍNHÁZ

A cluj-i román opera igazgatója hosszú szüneti után, végre elártozta, hogy a váradi közönség szére egy opera-ciklust ad. Péntek 8-án este a Sevillai borbélyt fog látni, a főszerepekben dr. Spe Jarotzki, Moarcas, Ujeiau urakkal, lamint Dobranskaia és F. Piteiu-Cgescu k. s. a női szerepekben. A radi közönség mindég zsufolt háza hálalta meg a cluj Opera vendégeit, mert meggyőződött, hogy egyetlen állami kultur-intézmény, szem előtt tartja a nagyközönség nyeit is. Ma pénteken este a vizslátásra az Operában a Mária Kirá Színházban. Jegyek a színház jódali pénztáránál.

8733 John Goodwin: Nincs kegyet
8731 Franz Werfel; Musa Dagh I
8732 „
8730 Benedek Elek: Öcsike
8729 Bozzay Margit: A tizenötéves

8728 Székely Tibor: Bolgár Miklő [ifjú]

8727 James Hilton: A kék hold vö
8726 Ursula Parrot: Szerelmes nemz
8725 Bruno Brehm: A kétfejű sas [lu]

8724 Mirko Jelusich: Caesar
8723 Vaszary Gábor: Csak te
8722 Zana Grey: Futó tűz
8721 Vicki Baum: Dent Oliver
8720 Elisabeth Russel: Papa
8718 Emile Gaborian: 113-as szm

8719 Emile Gaborian: 113-as szm [percs]

8717 Verona: Mindörökké, soha to
8716 Márai Sándor: Válás Budán
8715 Stefan Zweig: Erasmus
8714 Szántó György: Fekete éven
8713 Csiky Mária: Koppány Erzsé

8712 Courths Mahler: Lua és Long
8711 Szomory Dezső: Horeb taná
8710 Stefan Zweig: Stuart Mária
8708 Deuchtwanger: Az eredmén
8709 Feuchtwanger: Az eredmén

8707 Tábori: Figurás Jóska ifj.
8706 Strokay Kálmán: Ezermester
8705 Alfred Neuman: Uj Ceazer,
8704 Agathe Christa: A vörös sá
8700 Gaborian: A mesterdetektiv

8701 Gaborian: A mesterdetektiv
8696 Zilahy Lajos: Két színmű.
8695 Bibó Lajos: A halott szerető
8694 Karin Michaélis: Halálos szer
8693 Mary Roberts Rinchart: Misi

8692 Vicki Baum: Keddtől szom
8691 Schalom Asch: Zsoltáros.
8690 Wallace: Kalandok a kanibál

8689 Wallace: Kanihálok között.
8688 Wallace: Sanders, a folyam
8687 Ludvig Wolff: Elcsérélt éle
8686 Forró Pál: Kamaszleányok.
8685 Wassermann: Ulrike Woyth
8684 Földi Mihály: A házaspár.
8682 Feuchtwanger: A római zsl
8683 „ „ „

Epocha-kiadványok

**Nagy Karola:
ITT VOLTAM...**

A híressé vált napló és oeuvre. Benedek Marcell előszavával, 320 oldal egészvászonban 106 lej

MICHAIL SOLOCHOW: A CSENDES DON I. ÉS II.

Az első nagy és elfogulatlan regény Oroszország átalakulásáról egy féktelen szerelem keretében. — Az I-ső kötet vászonkötésben 129 oldal. A II-ik kötet vászonban 156 lej A II-ik kötet füzve — — — 96 lej

E könyvek kaphatók minden könyvkereskedésben

Bebizonyítja, hogy főtéri áraknak feléért készíti el legdivatosabb öltönyt, vagy ruhaszükségletét legpontosabb kiszolgálás mellett **KOVÁCS ANTA** uriszabósága. Str. Alexaneri 9. Pontos szállitá